

3. 5. 2012

ID: 82394

Postoupení pohledávky

Není neplatná postupní smlouva, jejímž předmětem jsou existující pohledávky postoupené s odkládací podmínkou zaplacení dohodnuté ceny za postoupení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Cdo 4658/2009, ze dne 29.2.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně A. C. S. A., zastoupené Mgr. H. Š., advokátkou se sídlem v P., proti žalovanému Ing. V. B., CSc., o zaplacení částky 50.778,30 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 23 C 250/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. června 2009, č. j. 15 Co 155/2009-130, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. června 2009, č. j. 15 Co 155/2009-130, a rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 20. listopadu 2008, č. j. 23 C 250/2008-105, se ruší a věc se vrací Okresnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Olomouci (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 20. listopadu 2008, č. j. 23 C 250/2008-105, zamítl žalobu o zaplacení částky 50.778,30 Kč s bližší specifikovaným úrokem z prodlení a rozhodl o nákladech řízení. Vzal za prokázané, že dne 10. 12. 2002 uzavřela Česká spořitelna, a. s., a žalovaný smlouvu o úvěru č. 2017709883, kterou se banka zavázala poskytnout žalovanému střednědobý úvěr SPOROSERVIS - v hotovosti 88.000,- Kč. Žalovaný se zavázal úvěr od 17. 3. 2003 splácet ve 46 měsíčních splátkách ve výši 2.769,- Kč, přičemž poslední splátka dne 18. 12. 2006 bude představovat částku 1.969,- Kč. Bylo dohodnuto, že v případě prodlení s úhradou i jen jedné splátky po dobu delší tří měsíců nebo více než dvou splátek může banka požadovat úhradu celého zbytku dluhu ve lhůtě, kterou určí. Výzvou, doručenou žalovanému dne 7. 7. 2004, datovanou dnem 18. 6. 2004 vyzvala banka žalovaného k úhradě celého zůstatku dluhu ve výši 81.046,53 Kč do 18. 7. 2004. Dne 27. 9. 2007 uzavřela Česká spořitelna, a. s., a společnost Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., písemnou smlouvu o postoupení pohledávek. Podle této smlouvy postoupila banka uvedené společnosti za úplatu vybrané portfolio svých pohledávek za klienty (dlužníky) vzniklých ze smluv o úvěru. Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., se zavázala zaplatit dohodnutou úplatu za postoupení do 1. 10. 2007, s tím, že tento závazek bude splněn okamžikem připsání peněz na účet České spořitelny, a. s., č. 164486-33102716/0800. Postoupení jednotlivých pohledávek (včetně pohledávky za žalovaným - viz příloha č. 1 smlouvy o postoupení pohledávek, položka DS 15693) mělo nabýt účinnosti až dnem zaplacení sjednané ceny. Součástí smluvních ujednání byla dohoda o tom, že Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., není oprávněna bez předchozího písemného souhlasu České spořitelny, a. s., dále postoupit pohledávky jednotlivě ani jako celek třetí osobě. Dodatkem č. 1 ze dne 9. 10. 2007 došlo zpětně k datu 30. 9. 2007 ke změně seznamu postoupených pohledávek; k žádné změně ve vztahu k postoupené pohledávce za žalovaným však nedošlo. Dne 1. 10. 2007 byla částka odpovídající dohodnuté odměně za postoupení pohledávek odepsána z účtu společnosti Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., ve prospěch účtu č. 164486-33102716/0800. Dne 27. 9. 2007 uzavřela Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., s žalobcem smlouvu, v níž se zavázala postoupit žalobci za úplatu své pohledávky specifikované v příloze č. 1, které získala od České spořitelny, a. s., smlouvou ze dne 27. 9. 2007, za podmínek a způsobem stanoveným touto smlouvou. Žalobce se zavázal za postoupené pohledávky zaplatit cenu,

kteřá byla určena v samostatné dohodě o úplatě. Smlouva obsahuje ujednání, že nabývá platnosti dnem podpisu a účinnosti dnem následujícím po dni, ve kterém Česká spořitelna, a. s., vyhotoví a podepíše souhlas s postoupením portfolia pohledávek. Tento souhlas udělila Česká spořitelna dne 10. 10. 2007. Žalovanému bylo oznámeno postoupení pohledávky dopisem ze dne 2. 1. 2008. Cituje ustanovení § 497 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), § 36 odst. 1, 2, § 37 odst. 2 a § 524 odst. 1, 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) soud prvního stupně uzavřel, že Česká spořitelna, a. s., postoupila svou pohledávku za žalovaným z titulu nesplaceného úvěru společnosti Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., s odkládací podmínkou podle § 36 odst. 2 obč. zák. vážící účinky postoupení pohledávky na okamžik zaplacení úplaty za postoupení. Ke splnění této podmínky došlo „nejdříve“ dne 1. 10. 2007 a až od tohoto momentu se společnost Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., stala věřitelkou postoupených pohledávek a mohla s nimi teprve nakládat. Jestliže už 27. 9. 2007 uzavřela s žalobkyní smlouvu o postoupení pohledávek, které byly předmětem jejího závazkového vztahu s Českou spořitelnou, a. s., zavazovala se k plnění nemožnému, neboť s pohledávkami až do okamžiku zaplacení ceny nemohla nakládat, neboť je nevlastnila.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 17. června 2009, č. j. 15 Co 155/2009-130, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o nákladech řízení. Převzal jeho skutková zjištění a zdůraznil, že pro závěr o neplatnosti smlouvy uzavřené mezi Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., a žalobkyní bylo určující, zda v době uzavření této smlouvy byla postupitelka věřitelkou sporné pohledávky. Jestliže podle čl. IV. odst. 2 smlouvy mezi Českou spořitelnou, a. s., a společností Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., se za den postoupení pohledávky považuje den zaplacení odměny za postoupení a až tímto dnem přecházejí jednotlivé pohledávky uvedené v seznamu pohledávek na postupníka, pak v situaci, kdy k zaplacení dohodnuté odměny došlo 1. 10. 2007, nemohla být ke dni podpisu smlouvy o postoupení pohledávky dne 27. 9. 2007 Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., věřitelkou pohledávky za žalovaným. Podle odvolacího soudu smlouvou o postoupení pohledávky podle § 524 odst. 1 obč. zák. dochází ke změně v subjektech závazkového vztahu, což znamená, že postupitelem může být jen věřitel pohledávky. Důsledkem skutečnosti, že společnost Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., nebyla k okamžiku uzavírání smlouvy s žalobkyní ještě věřitelkou sporné pohledávky, vede k závěru o absolutní neplatnosti smlouvy uzavřené mezi těmito subjekty. Na tomto závěru nemůže změnit nic okolnost, že se Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., stala věřitelkou následně, popř. že bylo možno předpokládat, že se jí stane.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jehož přípustnost žalobkyně (dále jen „dovolatelka“) v souladu s § 237 odst. 1 písm. c) a § 237 odst. 3 zákona č. [99/1964](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), spojuje se závěrem o jeho zásadním významu po právní stránce, odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Má zato, že smlouva o postoupení pohledávky, kterou uzavřela s Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., je platná, neboť není dán žádný důvod, pro který by byla absolutně neplatná. Nesouhlasí se závěrem, že smlouvu o postoupení pohledávky může uzavřít jen ten, kdo je v okamžiku jejího uzavření fakticky i právně věřitelem postupované pohledávky. Oba soudy se chybně vypořádaly s právními otázkami vzniku, platnosti a účinnosti smlouvy o postoupení pohledávky. Je nepochybné, že sporná smlouva mezi ní a Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., vznikla. Podle názoru soudů obou stupňů je však pro počáteční nemožnost předmětu plnění (nemožnost převést více práv, než jakými převodce disponuje) neplatná. Prostřednictvím odkazu na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2003, sp. zn. 25 Cdo 1569/2001, prosazuje dovolatelka názor, že dosud neúčinný právní úkon (smlouva o postoupení pohledávek mezi Českou spořitelnou a. s., a Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., ze dne 27. 9. 2007) nebrání tomu, aby postupník nemohl s podmíněně postoupenou pohledávkou již disponovat. Předmět plnění nemůže být nemožný, jestliže mezi účastnicemi smlouvy (Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., a žalobkyní)

existovalo důvodné očekávání, že Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., nejpozději k 1. 10. 2007 nabude sporné pohledávky na základě smlouvy s Českou spořitelnou, a. s., a bude oprávněna s nimi disponovat. Ostatně tato skutečnost byla důvodem odložené účinnosti podle čl. IV. bodu 2. smlouvy. Ze shora uvedených důvodů je dovolatelka ve věci aktivně legitimována, a proto navrhla zrušit rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle § 236 odst. 1 občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (čl. II bod 12. zákona č. [7/2009](#) Sb., dále jen „o. s. ř.“) lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Pro rozhodnutí dané věci bylo určující posouzení otázky aktivní legitimace vycházející ze závěru, že smlouva o postoupení pohledávek uzavřená dne 27. 9. 2007 mezi žalobkyní jako postupníkem a společností Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., je neplatná, neboť jejím předmětem je nemožné plnění. Protože tuto otázku odvolací soud vyřešil v rozporu s hmotným právem (§ 37 odst. 2 a § 524 odst. 1 občanského zákoníku - dále „obč. zák.“), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam a dovolání je tak podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uvedených v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Žalobkyně žádnou z těchto vad v dovolání nenamítá a jejich existence nevyplývá ani z obsahu spisu; dovolací soud se tedy zabýval pouze výslovně uplatněným dovolacím důvodem, jak byl v dovolání obsahově vymezen.

Podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. lze dovolání podat z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Je nepochybné, že předmětem občanskoprávních vztahů mohou být mimo věcí (§ 118 odst. 1 obč. zák.) taktéž práva, přičemž nejčastěji jde o právo na zaplacení peněžité pohledávky. Povaha pohledávky ji umožňuje postoupit (§ 524 obč. zák.). Soudní praxe (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. července 2006, sp. zn. 29 Odo 1435/2005) i právní teorie jsou zajedno v tom, že předmětem postoupení může být pohledávka budoucí, tj. taková, která v době uzavření postupní smlouvy ještě neexistuje a má vzniknout teprve v budoucnu; okamžik postupu budoucí pohledávky je pak totožný s okamžikem, kdy pohledávka vznikne (srovnej Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1569 s.). Dohoda o postoupení pohledávek může taktéž zahrnovat větší počet pohledávek (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. května 2003, sp. zn. 32 Odo 293/2002, publikovaný pod číslem 16/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „Sbírka“). K postoupení je způsobilá i pohledávka, jejíž existence je sporná, i pohledávka, jejíž vznik je vázán na splnění podmínky (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. července 2009, sp. zn. 20 Cdo 1852/2007).

V odůvodnění rozsudku uveřejněného pod číslem 95/2008 Sbírky se Nejvyšší soud přihlásil k závěru - obsaženému již v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 2004, sp. zn. 32 Odo 453/2004, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2005, pod číslem 1 - že důsledkem neexistence pohledávky v době uzavření smlouvy o jejím postoupení (postupník se tak nestal místo postupitele věřitelem pohledávky s dohodnutým obsahem) není neplatnost postupní smlouvy, nýbrž „jen“ zákonná odpovědnost postupitele vůči postupníku dle § 527 odst. 1 písm. a) obč. zák. Dopadá-li uvedený závěr na neexistující pohledávky, tím spíše lze dovodit, že není neplatná postupní smlouva, jejímž předmětem jsou existující pohledávky postoupené s odkládací podmínkou zaplacení dohodnuté ceny za postoupení.

Ze shora podaného výkladu plyne, že předmět plnění podle smlouvy o postoupení pohledávek ze dne 27. 9. 2007 uzavřené mezi společností Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., a žalobkyní není nemožný, jestliže postupník postupuje pohledávky, které sám nabyl dříve uzavřenou smlouvou o postoupení pohledávek s odkládací podmínkou vázanou na okamžik zaplacení ceny za postoupení. Nemůže tak obstát závěr o neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky pro nemožnost předmětu plnění.

Nelze přehlédnout, že soudy obou stupňů založily svá rozhodnutí na výkladu čl. IV. odst. 2 smlouvy mezi Českou spořitelnou, a. s., a společností Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., ze dne 27. 9. 2007, podle něhož „postoupení každé jednotlivé pohledávky uvedené v Seznamu pohledávek nabývá účinnosti dnem zaplacení dohodnuté ceny za postoupení Portfolia pohledávek. Pro účely této smlouvy se den zaplacení dohodnuté ceny považuje za den postoupení. Dnem postoupení přecházejí jednotlivé pohledávky uvedené v Seznamu pohledávek na postupitele. S postoupenými pohledávkami přechází na postupitele i jejich příslušenství a další práva s nimi spojená“. Při formulování svého závěru o nemožném plnění postupní smlouvy uzavřené mezi Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., a žalobkyní ponechaly přitom stranou znění čl. VII. odst. 5 postupní smlouvy mezi Českou spořitelnou, a. s., a společností Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., podle něhož „tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami“. Uvedené smluvní ujednání nelze vyložit jinak (§ 35 odst. 2 obč. zák.), než že jím smluvní strany projevily vůli, aby podpisem smlouvy nastaly zamýšlené účinky smlouvy o postoupení pohledávek s omezením vyplývajícím z čl. IV. odst. 16 smlouvy. Se zřetelem k podmíněnosti nabytí pohledávek podle v pořadí první postupní smlouvy se Asset Portfolio Servicing Czech Republic, a. s., zavázala postoupit (srovnej znění čl. IV. odst. 1 smlouvy mezi tímto postupitelem a žalobkyní, kde je použit budoucí čas slovesa) žalobkyni portfolio pohledávek specifikované v seznamu, tvořícím přílohu č. 1 smlouvy s tím, že podle čl. V. odst. 4 věty druhé jejich smlouvy „tato (...) nabývá účinnosti den následující pod ni, ve kterém ČS vyhotoví a podepíše souhlas s postoupením Portfolia pohledávek v souladu s článkem IV. 15. smlouvy o postoupení vybraného portfolia pohledávek ČS uzavřené dne 27. 9. 2007 mezi ČS, jakožto postupitelem a postupitelem, jakožto postupníkem“. V tomto směru právní posouzení odvolacího soudu (a zároveň soudu prvního stupně) zůstalo neúplné.

Rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl žalobkyní uplatněn důvodně. Nejvyššímu soudu tudíž nezbylo než rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušit. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)